

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi Thomae tomi quinque

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio tertia. Vtrum Christi opera fuerint sufficientis valoris, & efficaciae ad condigne satisfaciendum pro peccatis hominum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

Qua in redemptione Christi inuenta est, ita oritur A ex dignitate diuinæ personæ, vt nullo modo possit creatæ personæ communicari, aut conuenire. Quo- modo autem hoc verum habeat, in sequentibus se- cutionibus late explicandum est. Solum est in hac conclusione aduertendum, vnionem hypostaticam vt in conclusione dixi, non vero incarnationem in rigore sumptam, vt significat assumptionem huma- næ naturæ, fuisse ad hunc effectum necessariam. Po- tuisset enim Deus assumendo naturam Angelicam, per eam nos redimere perfecto modo, seu cum ea- dem iustitiæ æquitate. Quia licet non posset mori, posset per internum & spirituales adus satisfacere: li- cet in hoc duriuscule loquatur Anselm. lib. 2. cur De- us homo. cap. 6. & 21. indicans humanam naturam; quæ mori possit, omnino fuisse necessariam: sed per exaggerationem locutus est, & aliquo modo ex di- ctis in præcedenti conclusione oportet explicari.

Cur conuenientissima fuit vnio cū natura humana.

Dico quarto, simpliciter & absolute fuisse conuenientissimum medium, ad nostram redemptionem, vt Deus assumeret humanam naturam, per quam pro nobis satisfaceret. Hæc est certissima, & clarif- sima, suppositis quæ dicta sunt. Nam in primis ex dictis sequitur, hypostaticam vnionem cum natura intellectuali fuisse conuenientissimum medium ad nostram redemptionem, quia conuenientissimum fuit nos redimi ex perfecta iustitia, quæ nisi per hanc vnionem seruari non posset. Deinde fuisse etiam conuenientissimum ad eundem finem, vt hæc vnio fieret in natura humana, facile ostenditur. Primo, quia hoc pertinebat ad maiorem iustitiæ propor- tionem, vt scilicet idem esset satisfactor, qui fuerat offensor: offendit autem homo, debuit ergo satisfacere homo, non idem numero qui offenderat, non enim poterat perfecte & conuenienter: debuit ergo esse saltem homo eiusdem naturæ & speciei. Secun- do, pertinebat hoc ad maiorem hominum hono- rem & gloriam. Tertio, ad maiorem confusionem dæmonis, vt in eadem natura, quam vicerat, vince- retur. Quarto, ad maiorem diuini amoris erga ho- mines ostensionem. Et eisdem fere rationibus ostē- ditur fuisse conueniens naturam illam esse passibilem, vt per passionem & mortem redimeret nos, at- que doctrina & exemplo conuenientius doceret. Tum etiam, vt non solum bona sua nobiscum com- municaret, sed etiam mala nostra in se susciperet; quantum honesta ratione fieri posset. Perfecta enim charitas, & amicitia tam bona quam mala facit esse communia. Vnde vltimo fit, hoc in medio incarnationis fuisse omnium optimum, & conuenientius quocumque possibili, etiam de potentia absoluta; quod plane sentiunt omnes citati Patres & Theolo- gi, & sequitur manifeste ex dictis, quia nullum me- dium potest esse melius, quam illud quod perfectam iustitiam cum perfecta misericordia coniungit: sed nullo alio modo id fieri poterat, vt ostensum est. Ne- que est inconueniens, Deum posse vt in medio, quo nullum possit esse aptius, vel melius; quia licet in re- bus omnino finitis & creatis, quacunq; facta possit facere meliorem, tamen in hoc mysterio communi- cando suam personam infinitam, communicauit bonum, quo nullum potest esse melius. Et propter- ea mirum non est, si talis communicatio sit etiam optimum medium ad reparationem nostram. De hac conclusione, & quæ circa illam dicta sunt, præter citatos Patres videri potest Leo Papa sermone, 5. 12. & 24. de passione Domini, Irenæus libro, 5. cap. 1. Au- gust. 12. de Trinit. cap. 10. libro de vera religione, cap. 16. & sermo. 13. de tempore. Anselm. lib. 2. cur Deus homo. capit. 18. solum dicendum supererat, cur fue- rit conueniens, mysterium hoc fieri potius in perso- na Verbi, quam in alia, sed de hoc dicemus infra quaest. 3.

Conueniens fuit natura illa huma- nam esse pas- sibilem.

Testimon. Patrum. Leo Papi. Irenæus. August. Anselm.

Obiactio.

Sed contra, primo, nam videtur contra iustitiam, exigere satisfactionem ab innocente, & tradere il-

lum in mortem, propter salutem nocentium. Re- spondetur primum, non fuisse iniustitiæ, sed sup- ma misericordie opus, quod Deus à Christo homi- ne postulauerit, vt hominum causam sumeret, & pro ipsis satisfaceret, & quod ipse sponte id officij susciperet, quod ita factum esse in hoc mysterio, Hebr. 10. stat ex ad Hebræ. 10. & Psal. 39. Aures autem perfecisti mihi. etc. Postquam vero Christus fideiussor factus est, debuit satisfacere ex iustitia, ad æqualitatem. Et ideo recte ad Christum accommodatur id Eccle- siast. 29. Gratiā fideiussori ne obliuiscaris: dedit enim pro te animam suam. Denique quidquid iniquitatis, & ini- iuriæ fuit in Iudæis occidentibus Christum, non fuit ordinatum à Deo, sed permissum. Passio vero ipsa, quæ bona fuit, & sancta, iuste & sancte ordinari po- tuit in nostram redemptionem. Dices, saltem vide- tur inordinatio quædam, infinitum illud bonum & vitam Christi, incrementum & finitum hominum bo- num ordinare. Sed respondetur primum, hoc nego- tium non fuisse in bono hominum, sed totum ad Dei gloriam referri, ad quam ipsa etiam vita & mors Christi ordinatur. Item ordinare id quod perfectius est, vt adiuuet, & perficiat inferiora, non est inordi- natum, sed frequentissimum in Dei ordinatissima prouidentia; præsertim quia ipsa vita Christi corporalis, licet propter vnionem ad Verbum esset infiniti valoris, tamen statim erat recuperanda vt gloria ho- minum esset æterna.

Dices tandem, esse repugnantiam in dictis, Deus enim semper ac necessario operatur in omnibus, quod conuenientissimum est, vt ait Clemens Ale- xandr. 6. Stromat. August. 3. de libero arbitrio. cap. 5. Quidquid tibi vera ratione melius occurrerit, hoc scias fecisse Deum, tanquam bonorum omnium conditorem. Idem lib. de quant. animæ. c. 33. & lib. 1. contra. aduers. leg. & Prophet. cap. 14. Vique adeo, inquit, despicendum est, vt videat homo, melius aliqui fieri debuisse, & hoc Deum vidisse non putet, aut putet vidisse, & credat facere noluisse, aut non potuisse. Respondetur, Deum neque semper, neque necessario operari quidquid rebus creatis con- uenientius, aut melius est, alias nihil posset facere quam quod fecisset. Quod est erroneum, vt contra V. Vicleph ostendit V. Valdens. lib. 1. doctrinalis fidei antiquæ. capitul. 21. vbi multa congerit ex patribus. Et eandem rem tractat Hugo Vict. lib. 1. de sacram. cap. 11. operatur ergo Deus omnia conuenientissi- me, id est, sine vlla inordinatione, vel malitia, vel im- prudentia. Quod maxime Augustinus intendit locis citat. agit enim contra Manich. qui Deum quemdam faciebant malorum autorem. Facit etiam omnia conuenientissime, iuxta finem à se intentum & se- cundum rationem diuinæ suæ sapientiæ, non secun- dum rationem & finem, quia à nobis agnosci vel in- tendi potest.

SECTIO III.

Virum Christi opera fuerint sufficientis valoris, & efficacie ad condigne satisfaciendum pro peccatis hominum.

Diximus in præcedenti dubitatione, hypostati- cam vnionem fuisse simpliciter necessariam, ad perfectum modum humanæ redemptionis; quæ necessitas duo includit; vnum est, nullum nisi ho- minem Deum potuisse perfecte redemptionem ho- minum perficere, de quo postea dicendum est; al- terum est, Christum Deum hominem hoc potuisse, quod nunc examinare & declarare incipimus. Et quia prima ratio seu conditio, ex qua pendet æqua- litas, & perfectio iustitiæ, est valor pretij seu operis, quod ad contractum consummandum, seu ad re- compensandum iniuriam offertur, ideo ad expli- candam perfectionem iustitiæ, quæ in nostra re- demptione seruata est, primum omnium confide- randus

Solutio.

Hebr. 10.

Psal. 39.

Eccle. 29.

Insan.

Satisfact.

Alia obiectio

Clemens Alexand.

August.

V. Valdens.

Hugo Vict.

August.

Andus est valor, & dignitas actionum, & passionum Christi, per quas redempti sumus.

Obse. uandum vero est, nunc non tractari de efficacia operum Christi ad obligandū (vt ita dicam) Deum ex iustitia, nec etiam disputari, an ad hanc iustitiam fuerit necessarium pactum, vel promissio ex parte Dei, de his enim postea dicemus: nunc vero solum agimus de valore ipsorum operum secundum se. Possunt enim intelligi habere valorem, etiam si Deus illa acceptare non teneatur: & de contrario posset Deus illa acceptare, etiam si secundum se sufficientem valorem non haberent.

In hac ergo quaestione, variis modis erratum est. Infideles enim, seu heretici negarunt, opera Christi habuisse valorem ad nos redimendum, tam ex se, quam ex diuina acceptatione, vel ordinatione. In quo errore, primum numerari possunt Iudei, qui non credunt, Messiam esse Redemptorem animarum, sed corporum: neque autorem spiritualium bonorum, sed temporalium. Quos facile est ex sacra scriptura conuincere. Daniel enim, dicitur Messias venturus, vt finem accipiat peccatorum, & delatur iniquitas, & adducatur iustitia sempiterna, & Isai. ca. 9. vocat eum Patrem futuri seculi, principem pacis, & regni aeterni. Et c. 62. Ecce Saluator tuus veniet, & c. Et infra, Vocabunt eos populus sanctus, redempti a Domino. Denique constat ex scriptura Messiam non solum propter Iudeos, sed etiam propter Gentes saluandos venisse. Isai. 60. Aggei. 2. & saepe alias: ergo futurus erat Saluator animarum, potius quam corporum. Ex supra etiam tractatis, multa contra hunc errorem sumi possunt, & ex Galatino lib. 6. cap. 4. & sequentibus.

Secundo, numerari possunt Pelagiani, qui negantes peccatum originale & gratiae necessitatem, consequenter negarunt, Christum nos redemisse, vel satisfecisse pro nobis, sed solum venisse, vt doctrina, & exemplo homines doceret. Ex quo alium errorem intulerunt, scilicet, non venisse pro illis hominibus, qui ipsum praecesserunt, vt Aug. refert lib. 2. de gratia Christi, & peccat. origin. cap. 26. Sed fundamentum huius erroris, in materia de originali peccato ex professo impugnandum est, & videri potest Augusti. libris contra Pelag. praesertim duobus illis de gratia Christi: & breuiter sunt contra illum aperta scripturarum testimonia. Ad Rom. 5. Sicut per vnum hominem, & c. Et Acto. 4. Non est aliud nomen datum hominibus. Et de praecedentibus hominibus dicitur expresse ad Rom. 3. Quem proposuit Deus propitiationem propter remissionem praecedentium delictorum. Et ad Hebr. 9. In redemptionem earum praeracionum, quae erant sub priori testamento. Et eodem sensu dicitur ad Rom. 3. Omnes peccauerunt, & egent gloria Dei, iustificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem, quae est in Christo Iesu. Et ibidem: Quia ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo: iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi in nomine, & super omnes. Et eodem modo dicitur ad Galat. 3. Si ex lege iustitia, ergo gratis Christus mortuus est: vt recte ibi Hierony. annotauit, & 1. ad Corinth. 10. Bibebant autem de spirituali consequentes eos petra, petra autem erat Christus.

Tertio, numerari hic potest error Abaylard. quia parum est a praecedenti diuersus: quamuis enim iste non negauerit originale peccatum, negauit tamen Christum nos libera esse a demonis iugo, & seruitute; & consequenter etiam Christum nobis profuisse per modum redemptionis, vel satisfactionis, vt refert, & impugnat late Bernar. epist. 190. qui error fuit antiquior cuiusdam Basi, vt ex Philastrio refert Castro verbo Christus, haeres. 8. & Prateol. in verbo Basus. Hic vero error eisdem Scripturae testimoniis facile refellitur; & plura congerit Bern. supra, & Augusti. libris contra Iulian. praesertim in 1. & 6. a principio, &

lib. de perfectione iustitiae, in medio, & circa finem, & lib. 1. de peccatorum meritis, & remissione per totum, praesertim cap. 17. Damnatur etiam ab Innocentio. III. in rescripto ad Bernar. habetur inter epistolas Bernar. epist. 194.

Alia via aliqui Catholici non recte senserunt de valore operum Christi, ad satisfaciendum pro nobis. Quamuis enim fateantur, quod fides docet, Christum vere satisfecisse pro peccatis hominum, negant tamen opera Christi de se habuisse valorem, & condignitatem ad huiusmodi satisfactionem, sed solum ex acceptatione diuina, quia scilicet voluit Deus illa sibi offerri, & promisit illis fore contentum, & propter illa remissurum peccata hominibus; ita opinatur Scot. in 3. d. 19. & 20. & in 4. d. 15. q. 1. & Gabr. eadem. d. 19. q. 2. a. 1. not. 3. a. 2. c. 2. Almain. q. 1. & Dur. similiter. in 3. d. 20. q. 2. & in 4. d. 15. q. 1. a. 6. & 7. & Medic. codic. de penitent. tract. 3. de satisf. q. 1. Fundamenta infra videbimus. Vnde inferunt hi auctores, quod attinet ad iustitiae aequalitatem, tantum valorem potuisse esse operibus puri hominis, ad satisfaciendum pro peccatis humani generis, quantum fuit in operibus Christi, quia potuit Deus illa opera ad eundem effectum ordinare, & illa acceptare. Haberent ergo eundem valorem, quia tam opera Christi, quam puri hominis, tantum valent, quantum est bonum illud ad quod Deus illa ordinat, & acceptat, & ex se in neutro habent dignitatem seu aequalitatem ad meritum, vel satisfactionem, vt idem auctores tradunt in 2. dist. 27. Durand. q. 2. Gabr. quaest. vnica art. 3. & in 1. dist. 17. quaest. 3. art. 3. dub. 2. & ibi Scot. quaest. 1. 9. Hic potest dici. Addunt tamen congruum fuisse, Deum hominem, & non purum hominem pro nobis satisfacere. Primo, quia licet dignitas personae non augeat valorem operis, confert tamen quandam dignitatem, & quasi decentiam moralem, vt imago ad viro sancto depicta, licet in se non sit melior, quam depicta ab alio, tamen propter respectum ad personam, habet quandam moralem aestimationem. Deinde, quia decuit, vt solum Deum agnosceremus, & veneraremur, vt Redemptorem, & Dominum; quia, vt ait Anselm. lib. 1. cur Deus homo. ca. 5.

Quaecunque alia persona hominem a morte aeterna redimeret, eius seruus idem homo recte iudicaretur. Quod si esset, nullatenus esset restauratus in illam dignitatem, quam habiturus erat si non peccasset, cum non nisi Dei seruus esset. Denique, quia oportuit, vt vniuersalis Redemptor peccatorum omnino esset impeccabilis, quod esse non posset, nisi esset Deus; vnde Fulgent. libro 2. ad Transiundum Regem. cap. Inquirendus fuit vnus cuius esset reformanda munere, scilicet, humana natura, informanda lumine, confirmanda virtute, vt aequalitas aeterna iustificaret impiam, instrueret in sciā veritas, virtus firmaret in ualidam: quo autem modo, dicit inferius, beneficentia largitor vniuersali assisteret, quem a se ne opus indignum natura monstraret?

Vt veram sententiam doceamus, ab his quae de fide certa sunt, initium sumendum est, & dicendum primo, Christum Dominum, quod in ipso est, sufficienter per sua opera satisfecisse, tam pro originali lapsu humani generis, quam pro vniuersis peccatis hominum, quae quouis tempore commissa sunt, aut committentur. Hoc vnum est ex fundamentis nostrae fidei definitum in Concilio Tridentino sess. 6. vbi cap. 1. docet captiuitatem generis humani, in secundo vero redemptionem per Christum, & can. 21. definit Christum datum nobis esse in Redemptorem, & legislatorem. Testimonia scripturarum sunt clarissima, & frequentissima. In primis sunt illa, in quibus Christo tribuitur munus Redemptoris, ad Tit. 2. Dedit semetipsum pro nobis, vt nos redimeret ab omni iniquitate. Apoc. 5. Redemisti nos Deo in sanguine tuo. Ad Heb. 9. Christus assisens Pontifex futurorum bonorum per proprium sanguinem introiuit semel in sancta aeterna

Variis erroribus, contra satisfactionem Christi.

Idem error Augusti.

Augusti.

Rom. 5. 1. Tim. 2. 1. Alii. 4. Ad Rom. 3. Hebr. 9.

Gal. 3. Hieron. 1. Cor. 10.

Abaylard.

Bernard. Basili. Hieron. Augusti.

Scot. Gabr. Durand. Med.

Anselm.

Fulgent.

Tit. 2. Apoc. 5. Hebr. 9.

aterna redemptione inuenta. Nomen enim redemptionis, per quandam metaphoram satisfactionem significat. Homo enim per peccatum, quasi venditus est, & sub demonis potestate, & captiuitate constitutus. *Isai. 50. Quis conditor meus, aut cui vendidi vos, ecce in iniquitatibus vestris venditi estis.* Christus autem suam pro illo satisfactionem offerens, in Dei amicitiam, & veram libertatem vindicauit: & ideo redemisse dicitur. *1. Petr. 1. Non corruptibilibus auro, & argento redempti estis, sed pretioso sanguine, quasi agni immaculati Christi, & incontaminati.* Interdum vero dicitur emisse. *1. ad Corint. 6. Empti enim estis pretio magno.* Et *c. 7. Pretio empti estis: nolite fieri serui hominum.* Vt enim notat Hieron. super. *c. 3. ad Gala. redimere dicitur, qui rem quam prius possidebat, & casu aliquo illam amiserat, pretio dato iterum acquirit.* Emere autem dicitur, qui rei dominium primum per pretium comparat: quia ergo ante peccatum eam sub Dei potestate, & amicitia, per peccatum vero facti sumus inimici, & traditi potestati demonis, ideo Christus satisfaciendo pro nobis, dicitur nos redemisse sibi vt Deo, iuxta illud *Isai. 52. Gratis venduntur estis, & sine argento redimemini.* Emisse autem dicitur sibi vt homini, quia per eandem satisfactionem pro nobis oblatam, speciebus quoddam ius, & dominium in nos adquisiuit: & ideo *Psal. 2. dicitur: Postula a me & dabo tibi gentes hereditatem tuam.*

1. Petr. 1.

1. Cor. 6. & 7. Hieron.

Isai 52. Psal. 2. Apoc. 1. Ephes. 5. Galat. 3. 1. Ioan. 2. & 3. Ephes. 3.

Rom. 5.

Isai. 49.

Colos. 1. & 2.

Psal. 68. Isai. 53. 1. Petr. 2.

Secundo, hoc probant illa testimonia, in quibus Christus dicitur nos dilexisse, & lauisse à peccatis nostris. *Apoc. 1. vel semetipsum pro nobis tradidisse: vt ad Ephes. 5. ad Galat. 3. & 1. Ioan. 2. Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris tantum, sed etiam pro totius mundi: & cap. 3. In hoc apparuit filius Dei, vt dissoluat opera diaboli.* Item illa, in quibus dicimur viuificati in Christo: *ad Ephes. 2. Cum essemus mortui peccatis, conuiscavit nos Christo: cuius gratia estis saluati: & infra: Nunc autem in Christo Iesu, vos qui aliquando eratis longe, facti estis prope in sanguine Christi: ipse enim est pax nostra, qui fecit vtraque vnum & mediū parietem mœceris soluens inimicitias in carne sua, &c.* Et *ad Roman. 5. Sicut per vnius delictum, &c. ita per vnius iustitiam, &c.* Et ibidem constituitur differentia inter Christum & Adamum: quia iudicium quidem ex vno in condemnationem: ab Adamo enim vnum tantum peccatum originale contrahimus: gratia autem ex multis delictis in iustificatione: quia per Christum multa, atque adeo omnia peccata remittuntur. Tertio, hoc confirmant illa testimonia, quibus per Christū dicimur liberari à potestate demonis. *Isai. 49. Numquid tolletur à forti prada? aut quod captum fuerit à robusto saluum esse poterit? quia hæc dicit Dominus, equidem & captiuitas à forti tolletur, & quod ablatum fuerit à robusto, saluabitur: & infra concludit: Et sciet: omnis caro, quia ego Dominus saluans te, & Redemptor tuus fortis Iacobi: & ad Colos. 1. Qui eripuit nos de potestate tenebrarum, &c. & cap. 2. Ex polians principatus & potestates, &c.* Testimonia vero sanctorum Patrum & rationes afferemus inferius in postrema conclusione.

Dico secundo, Christus Dominus non solum pro peccatis hominū, quoad culpam, sed etiam pro pœnis his peccatis debitis sufficienter satisfacit. Hæc conclusio est de fide, sicut præcedens. & probari potest. *1. ex illo Psal. 68. Quæ non rapuit tunc exoluebam: & Isai. 53. Vere languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit.* Ad quod alludens Petrus *epist. 1. cap. 2. inquit: Qui peccata nostra pertulit in corpore suo super lignum.* Pœnas autem peccatorum peccato vocauit. Hoc etiam confirmant supra citata testimonia, quibus asseritur, Christum nos liberasse à potestate demonis. Peccator enim dicitur esse sub demonis potestate, non quia demon ipsius dominium habeat, sed quia potestatem accipit illum puniendi, & in infernum deducendi. Christus ergo suam satisfactionem offerens Patri, qui ius habebat suas iniurias

A vindicandi, pro pœnis nostris peccatis debitis satisfecit, & hoc modo eripuit nos de potestate demonis: vt bene Nazian. explicat, oratione 42. circa finem, & August. 13. de Trin. à c. 12. & Anselm. 1. cur Deus homo. cap. 6. & Bernard. *epist. 120.* Quanquam alia etiam ratione dicatur, Christus liberasse homines à potestate demonis, quia illum priuauit veluti imperio quodā, quo per idololatriam in hoc mundo potiebatur, propter quod princeps mundi dicitur Ioan. 14. & quia illum ligauit, ne tam acriter in homines læurer: vt sumitur ex *Math. 12.* Congerit circa hoc nonnulla Vega lib. 2. in Trident. cap. 3. 4. & 5. Præterea conclusionem hanc confirmat quod Theologi docent, Christum sua morte aperuisse hominibus ianuam regni cœlestis, vt tradit D. Thom. *infra. q. 49. artic. 5. & dicemus latius. qu. 19. nam regnum cœlorum clausum esse hominibus propter peccatum, magna erat poena. Hanc ergo abtulit Christus meritis, & satisfactione sua: vt propterea dicatur aperuisse nobis ianuam regni. Præterea ex hoc principio dicitur Christus mortem superasse iuxta illud *Osæ. 13. Ero mors tua, ô mors.* & *2. ad Timoth. 1. Qui destruxit quidem mortem: & 1. ad Corinth. 13. Absorpta est mors in victoria.* Mors enim poena fuit per peccatum introducta: ad *Rom. 5. Christus ergo satisfaciendo pro pœnis omnibus peccatis debitis, mortem etiam abtulit, non ita vt illam non subiremus; hoc enim licet potuerit ab eo fieri, non tamen oportuit, sed ita vt in ea non permaneremus, sed post illam ad vitam perpetuam resurgeremus, sicut etiam satisfacit pro pœnis omnibus, seu pœnalitatibus, quas propter originale peccatum contrahimus: noluit tamen statim auferri, neque ad hoc obtulit satisfactionem suam, sed pro eo tempore opportuno, & conuenienti: vt recte August. 23. de ciuit. cap. 4. Doctrinam hanc, quæ in his duabus conclusionibus continetur, Lutherus, & alij hæretici huius temporis ita extollunt, & magnificant, vt propter eam doceant, nullam hominibus necessariam esse pœnitentiam, nullam satisfactionem pro peccatis; quippe cum iam nulla peccata illis imputentur, cum Christus pro omnibus satisfecerit: sed hoc non est extollere satisfactionem Christi, sed magnam illi iniuriam inferre, & occasionem præbere hominibus multiplicandi peccata, quò nihil magis contra intentionem Christi pro nobis satisfaciendi cogitari potest.**

Nazian. Augustini Anselm. Bernard.

Ioan. 14. Math. 12. Vega.

D. Thom.

Osæ 13. 2 Timoth. Rom 5.

Augusti Lutheri Galiorum hæres.

Cooperatio nostra est necessaria.

D Dicendum est ergo: quanquam Christi opera ordinata fuerint à Deo, & ab ipso Christo ad satisfaciendum pro nobis, non tamen ita vt in nobis haberent effectum, nobis non agentibus, vel cooperantibus, quod ipsi etiam hæretici vel inuiti fateri debent: alioquin neque baptismus, nec fides essent necessaria, vt nobis satisfactio Christi applicaretur, quod ipsi non concedunt: immerito autem eandem requirunt, & non charitatem, vel pœnitentiam: cum scriptura omnia hæc, vt necessaria proponat. Fuit autem hoc valde expediens primo ad bonum nostrum: quia vt dictum est, daretur licentia hominibus ad vitia & peccata multiplicanda, vel certe priuandi essent libertate. Deinde nec verè iustificarentur si per solam imputationem extrinsecæ iustitiæ, aut non imputationem peccati manentis in ipso homine, iusti existimarentur. Secundo, quia ad gloriam ipsius Christi spectat vt homines non fiant participes meritorum eius, nisi præstendo illius fidem, & obedientiam, & retractando priora delicta: iuxta illud ad *Hebræ. 5. Factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ.* Tertio, quia hoc ipsum magis extollit merita, & satisfactionem Christi, & ostendit eius efficaciam, quia non solum satisfacit pro nobis, sed etiam nos facit cooperatores suos, vel ad nostram salutem, cum ad illam disponimur, & pro peccatis nostris satisfacimus per eius gratiam, vel ad alienam cum

Hebr. 9.

salutem, eum ad illam disponitur, & pro peccatis nostris satisfacimus per eius gratiam, vel ad alienam cum alijs applicamus, sacramenta, vel satisfactio- nes: D. Thom. infra breuiter reigit, q. 49. art. 1. ad 3. & in materia de gratia, & de fide, & de penitentia la- tius tractandum est.

Dico tertio, Christi satisfactio non solum æqua- tis fuit, sed etiam superabundans, neque tantum ex diuina acceptatione, sed ex proprio valore ipsorum operum Christi, quem habebant ex dignitate per- sonæ operantis. Hæc est communis sententia Theo- logorum, quam docet D. Thom. hoc art. ad 2. & in- fra quæst. 49. art. 8. & in 3. d. 20. quæst. 1. artic. 1. & ibi communiter antiqui Doctores. Bonauent. q. 3. Ri- car. q. 4. Palud. quæst. 2. art. 2. Capreol. conclus. 2. Alenf. 3. p. quæst. 1. membr. 7. quæst. 17. membr. 3. ar- tic. 2. memb. 5. art. 2. Marfil. in 3. q. 12. Altifod. lib. 3. summ. tra. 2. cap. 8. Guliel. Paris. lib. cur. Deus ho- mo. cap. 8. Abulen. paradoxa. 1. cap. 41. & in prolog. super Matthæum. q. 27. & super ea. 3. Matth. q. 19. Et eam latissime docet, & persequitur Ansel. toto lib. 1. & 2. cur. Deus homo: Ricardus de Sanct. Vi. lib. de Incarnat. cap. 8. & illam existimo ita certam, vt con- traria nec probabilis, nec pia, nec fidei satis consen- tanea videatur: & probatur ex scriptura, & patribus.

1. ex illo ad Rom. 5. Sicut per vnum hominem, &c. Si- cut ergo Adæ peccatum de se sufficiens fuit ad ho- minum damnationem, multo magis Christi opera de se habuerunt valorem ad condignam eorun- dem redemptionem. Addit enim Paul. Sed non sicut delictum ita & donum: volens hoc multis titulis il- lud superare: & ideo concludit, Si vnus delicto multi mortui sunt, multo magis abundantiam gratia, & iusti- tia accipientes, &c. & infra: Vbi abundauit delictum, su- perabundauit & gratia. Ex quo testimonio colligunt Agapet. Pap. epist. ad Ant. & Leo Pap. epist. 81. 95. & serm. 12. de passione. validius fuisse donum Chri- sti ad libertatem nobis recuperandam, quam Adæ peccatum ad seruitutem, vnde & sanguinem Chri- sti vocant diuitem ad pretium, quæ vera esse non possunt, nisi delicta nostra satisfactiois Christi va- lor excedat. Et hæc est communis huius loci intelli- gentia. Sed præcipue Chryss. hom. 10. in epist. ad Rō. ostendere dicit Paulum eo loco, quod non solum tantum nobis Christus profuerit, quantum nocue- rat Adæ, sed multo plus, & longe magis: quod ele- gantissime persequitur: atq; inter alia hoc exemplo vtitur: Si quis propter debitum decem nummorum in carcerem coniciatur, veniat autem alius, qui non solum soluat illos nummos, sed etiam innumera auri talenta lar- giat, vincatq; in regalem aulam inducat, ita, inquit, & nobiscum factum est, &c. Et eum prædictis Pauli verbis egregie consonant illa Isaïæ. cap. 40. Completa est malitia eius, dimissa est iniquitas eius: suscepit de ma- nu Domini duplicia pro omnibus peccatis suis. Ibi enim sermonem esse de Christo certa res est, illa autem verba in hunc sensum interpretatur Ambrosius in Psal. 37. & in Psal. 119. serm. 19. & Iustin. dialog. contr. Tryph. Similis & egregius locus est apud eundem Isaïam. c. 63. Ego qui loquor iniuriam, & propugnator sum ad saluandum, & infra. Saluauit mihi brachium meum &c. vbi lege expositores, præsertim recentio- res. Secundo arguitur ex illo ad Rom. 9. vbi Paul. vel Christum, vel eius fidem vocat verbum con- summans, & abbreviās in æquitate, quod exponens, Chryss. hom. 16. circa finem, ait esse sensum, tale esse Verbum in Christi redemptione abbreviatum, vt non solum salutem, sed etiam iustitiam attulerit. Vnde Isaï. 10. cuius testimo Paul. vtitur, consumma- tio abbreviata inundabit iustitiam, vbi Hieron. ait, sensum esse, plenam saluationem futurā sub Chri- sto, nec licere aliter exponere, cum Paul. ita exposue- rit. Ita etiam exponunt Anacletus epist. 2. Cyprian. lib. 1. cont. Iudæos. Ambros. ad Rom. 9.

Fr. Suarez Tom. 1.

Tertio arguitur ex tota epistola ad Hebræ. vbi Paul. ex professo contendit probare, vnicum Chri- sti sacrificium sufficientissimum fuisse, ad nostram perficiendam redemptionem: & patet ex cap. 7. s. 9 & 10. vbi vna Christi solutione, & sanctificatione dicit esse consummatam nostram redemptionem: quæ verba ponderans Cypria. sermone de ratione Circumcisionis: Tantæ dignitatis, inquit, Redempto- ris nostri illa vna fuit oblato, vt vna ad tollendum mun- di peccata sufficeret, qui tanta auctoritate in sancta introi- uit in sanguine proprio. Ad quod etiam facit quod Paul. ijs locis ait, Impossibile fuisse, sanguine iutorum, &c. satisfieri pro peccatis, si autem esset sermo de re- missione per acceptationem imperfectam, bene pos- sent per illa sacrificia expiari peccata. Sanguini ergo & sacrificio Christi tribuit perfectam satisfactio- nem.

Quarto arguitur ex illo principio præcedenti du- bio ex traditione Patrum late confirmato, ad perfe- ctum modum redemptionis nostræ, & æquitatem iustitiæ seruandam, necessariam omnino fuisse hy- postaticam vnionem. Hoc enim principium euiden- ter supponit, Christum Deum hominem potuisse hoc modo, & seruata hac æquitate pro nobis satis- facere, nam si solum potuisset ex benigna Dei acce- ptatione, ad hunc iustitiæ modum incarnatio non fuisset necessaria: nec ad hoc satisfaciunt congruen- tiæ, quæ superius pro Scot. & Duran. opinione alla- tæ sunt. Illæ enim bene declarant, propter alias ra- tiones extrinsecas, & causas, potuisse expedire, vt Deus homo pro nobis satisfacere, non vero, fuisse hoc non solum expediens, sed etiam necessarium, propter propriam rationem iustitiæ, & propter æ- qualitatem inter iniuriam, & satisfactioem. Sancti vero, non solum primum docent, sed etiam hoc po- stremum, vt visum est. Hoc deniq; confirmat quod in Conc. Triburien. cap. 19. notatur, in consecratio- ne calicis vinum, quod sanguinem Christi signifi- cat, in maiori quantitate adhiberi, quam aquam, quæ significat populum, vt ostendatur, maiorem es- se maiestatem sanguinis Christi, quam populi fragi- litatem. Intelligit autem non solum de maiestate in esse suppositali, sed in valore, & pretio.

Vltimo, vt rationem à priori huius veritatis ex- plicemus, supponendum est, grauitatem iniuriæ cre- scere ex dignitate personæ offensus comparata ad of- fendentem: ita vt quo maior fuerit improprio seu quo dignior fuerit persona offensa, & vilior offen- dens, eo iniuria grauior sit, valorem autem satisfac- tionis potissimum sumi ex dignitate personæ satis- facientis: vtrumque autem horum sumi videtur ex communi iudicio omnium prudentum, quod in re morali plurimum valet. Secundo habet fundamen- tum in Art. 5. Ethic. cap. 5. dicente repassionem non semper continere medium iustitiæ. Nam si, inquit, qui magistratum gerit, alium percussit, non est repercu- tiendus, at si quispiam eum percussit, non solum reper- cutiendus est, verum etiam supplicio afficiendus: vbi ex diuersa proportionem offendentis & offensi, diuer- sam iudicat esse tam offensionis, quam pœnæ graui- tatem. Tertio, quia quo persona est dignior, eo ma- ior illi reuerentia debetur ab inferiori, & ideo de con- trario iniuria illi facta maior est. Deinde, per offen- sionem, & iniuriam quodammodo despicitur, & quantum est in offendente destruitur dignitas per- sonæ offensus, & ideo ex hoc capite maxime crescit iniuria. Deniq; cum offensa consistat in quadam in- æqualitate, & improprio, quanto illa improp- portio inter personas, est maior in ordine ad ipsam offensionem, tanto offensa grauior sit. Vnde, quia inter Deum & hominem est infinita quædam im- proportio, ideo iniuria quæ fit Deo, in genere iniu- riæ summam quandam grauitatem habet. At vero de contrario ratio satisfactiois consistit in exhibitio-

D ne

D. Thom.

3. Consil.

Thom. Bonauent. Ricard. Palud. Capreol. Alenf. Altifod. Gualt. Par. Anselm. Abulen.

Rom. 5.

Agapet. Pap. Leo.

Chryss.

Rom. 9.

Chryss.

Isai 10. Hieron.

Ratione confirm.

Concilium Triburien.

Fundamen- ta ad præci- pua ratio- nem præce- dentium.

ne cuiusdam honoris; honor autem maior cōsetur, A quo à digniori persona exhibitus est, quia honor est in honorante i. Ethic. c. 3. habet enim modum actionis, quæ rationem suam ab elicente principio maxime sumit; vnde etiam fit, vt honor exhibitus à persona infima paruum mortaliter existimetur, præsertim si ad personam dignissimam referatur.

1. Ebr. 3.

Hebr. 5.

Theoph. Chrylof. Cyprian.

Athanas.

Ambros.

Cyrillus.

Obiectio.

Solutio.

Ex his ergo conficitur ratio, nam sicut grauitas offensionis crescit ex dignitate personæ offensæ, ita satisfactionis valor & dignitas maxime sumitur ex persona satisfaciens; sed Christus qui satisfecit Deo pro peccatis hominum; erat persona infinitæ dignitatis; id etiam quod in satisfactionem obtulit, fuit vita & sanguis diuinus, quæ erant res infiniti valoris. Quam rationem amplius vrgebimus statim; illa vero vruntur frequentissime Patres; & habet fundamentum in Paulo ad Hebræ. 5. Et quidem cum esset filius Dei, ex auditus est pro sua reuerentia: vt recte ibi notat Theophyl. & Chryl. h. 8. vult ostendere, eius esse magis effectum, quàm gratiæ Dei; & tanta erat eius reuerentia, vt etiam propterea eum reueretur Deus. Cyp. seu potius Rufi, in expositione si dei, in articulo de Passione: Si potuit, inquit, per vnum hominē, mors introire, quanto magis per vnum hominem, qui & Deus erat, potuit vita restitui. Et sermone de ascensione: inquit idem Cyp. Intellegi voluit in pretio, quod pro eo datum est. Et in eo quod ipse dedit pro mundo, quanta fuerit dissimilitudo, vt dubiū esse non possit, quin pretij magnitudo superet negotiū, nec æquari possit damnum, quod damnatio ille meruerat, obedientia Christi, quæ vsq. ad mortem progressa est, & vltro soluit quod non debebat. Et Athanas. lib. de Incarnatione, paulo post principiū: Corpus assumpsit, quod pro omnibus, quæst. stipulam igni, consumeret suis meritis, & satisfactione: sic etiam Ambros. lib. de Incarn. c. 6. Ex nobis accepit, quod proprium offerret pro nobis, vt nos redimeret ex nostro: Ad iecclarandum vero valorem illius oblationis sumi ex supposito, addit: Et quod nostrum non erat, ex suo nobis diuina largitate conferret: & secundum naturam igitur se obtulit nostram, vt vltra nostram operaretur naturam. Denique Cyril. lib. 1. de fide ad Reg. cap. Quod mors Christi mundo fuerit salutis: Solutio, inquit, sufficit qui super omnes est, & Deus est, morte suæ carnis à mundo depellens carnem.

rio, superauit Christi voluntas omnes prauas hominum voluntates, magis amans & gaudens de diuinis bonis, & ipso esse Dei, quam illi habuerint odio. Vnde dubium non est, quin Christi opera gratiora Deo, fuerint, quam displicerint peccata.

S: d hinc oritur secunda obiectio: nam si singula peccata mortalia cum singulis operibus Christi comparare aus, videntur tantum habere malitiæ, & iniuriæ, quantum hæc habent bonitatis, & satisfactionis: si vero cumulo operum Christi cum cumulo peccatorum, inuenitur hic multo minor: non est ergo æqualitas seruata. Maior probatur, nam sicut opus Christi ex obiecto bonitatem quandam infinitam habet, scilicet, ex Deo, ita peccatum vt est auersio: & sicut peccatum ex parte personæ offensæ habet infinitatem in ratione iniuriæ, ita satisfactio Christi tantum ex persona satisfaciens habet infinitatem, & aliunde videtur excedere peccatum, si comparetur persona offendens eum persona cui fit satisfactio; quod oportet etiam comparare; nam inde fit infinitam esse improportionem inter peccatorem & Deum, quia non satis videtur compensari per æqualitatem inter Christum & DEVM. Sicut enim peccator infinite distat à Deo, ita debet satisfaciens, Deum infinite superare, vt effectus æqualis recompenfatio. Confirmatur illa ratio, nam si per impossibile Christus peccaret, non posset pro suo peccato ad æqualitatem satisfaciens: ergo minus poterit pro alienis. De hac difficultate dicendum est late sequenti sectione: nunc breuiter dicitur, vnum Christi opus in valore & efficacia satisfactionis superasse non tantum singula, sed etiam omnia peccata: quia multo aliter persona satisfaciens dat valorem suo operi, scilicet, quasi per modum formæ intrinsece, quam persona offensa concurret ad grauitatem offense, scilicet per modum intrinseci termini illius habitudinis, quam peccatum dicit ad ipsam. Vnde ad dignitatem satisfactionis, & valoris, satis est considerare dignitatem personæ satisfaciens in se, & absolute, præsertim si sit infinita, quia infinite dignificat. Quocirca illa improportio, quæ est inter peccatores & Deum, satis superabundanter compensatur per infinitatem personæ satisfaciens in se ipsa: quia non minus admirandum & estimandum est infinitam personam humiliari, & deiici, etiam si id sit propter Dei gloriam, & honorem, quam sit horrendum & detestandum, vilem hominem iniuriam inferre Deo, imo infinite illud hoc excedit, & est in altiori quodam gradu, & ordine satisfactionis. Addit vero Ricard. Vieto. lib. de Incarnat. non solum Deo, sed etiam hominibus se subdidisse Christum, & in manus peccatorum fuisse traditum, & factum opprobrium hominum, vt in illa disproportione seruaretur forma æqualitatis: quia sicut per peccatum, infimum eleuatur supra summum, ita per Christi satisfactionem, summum deprimitur subius infimum: totum tamen in Dei gloriam, & honorem: alioqui non esset rationabile obsequium; quæ omnia magis ex sequentibus patebunt. Ad confirmationem respondetur, conditionalem illam esse ind. nam, quæ assumatur, & esse impossibile, & ex ea sequi quodlibet. Nam si ponas Christum peccare, & durare vnionem, ille homo posset satisfacere, quia infinite gratus Deo, & Deus ipse; & non posset, quia inimicus; si autem per peccatum destrueretur vnio, iam non esset idem suppositum, quod peccauit, & satisfaceret, & ideo vere non posset satisfacere; sed ille non esset Christus, de quo modo loquimur.

Obiectio. 2.

Solutio. In quo est. cedat satisfactio Christi offensionem hominum.

Ricard. Vieto.

Aliter obiicit Durandus, quia diis, & parentibus non possumus reddere æquiualens pro beneficiis susceptis; vt Ar. st. etiam docuit. 8. Ethic. cap. 12. Ergo neque Christus, vt homo hoc potuit; multo ergo minus potuit pro alienis offensis reddere æquiualens Deo. Et confirmatur ex Scoto, quia Pater non

non tenebatur acceptare Christi satisfactionem: ergo totus valor fuit ex acceptatione gratuita. Sed hæc objectiones cum multis aliis fufius tractandæ sunt sectione 5. Nunc breuiter ad argumentum responderi potest primo, non esse eandem rationem de offensa & beneficiis compenſandis: nam fieri potest, vt beneficium fit multo maius in suo ordine, quam iniuria in suo, & ideo non possit quis condignas agere gratias, pro beneficio, & possit condigne satisfacere pro offensa: vt videre est inter homines patrem & filium. Ita respondet Vega lib. 7. in Trident. c. 9. ex D. Thom. Palud. & Capreol. in 3. d. 20. quæ responsio est quidem sufficiens ad saluandam æqualitatem, considerata ratione, seu obligatione vnius debiti tantum, non tamen si omnia simul debita pensentur, vt magis ex sectione 7. constat. Et ideo aliter dicitur cum communi schola Thomistarum, quamuis personæ creatæ condignas gratias agere Deo pro beneficiis suæ humanitati collatis, simulque potuisse condignam pro peccatis nostris satisfactionem offerre. Adde, Aristotelem loqui de beneficio æquali eiusdem rationis: sic enim nemo potest parenti reddere æquale donum ei, quod ab illo recepit. Et hoc modo etiam Christus non potest reddere simile donum vel munus Deo, potest tamen condignas gratias agere, & totum illud bonum cum quadam æquali proportione diuino obsequio submittere. Ad confirmationem vero, quidquid sit de antecedenti, negatur consequentia: quia licet pretium oblatum sit condignum, & æquale rei pro qua offertur, potest dominus rei non acceptare illud in pretium, si nolit rem vendere, nec cum alio contrahere. Valor ergo non pendet ex acceptatione, sed potius illi supponitur, vt iustitia possit interuenire perfecta.

SECTIO IV.

Virum opera Christi Domini fuerint infiniti valoris, & efficacie ad satisfaciendum.

EX sine præcedentis dubitationis constare potest, exactam intelligentiam veritatis, quæ ibi tradita est, ex præsentis dubitatione pendere. Autores enim, qui negant operibus Christi sufficientem valorem, nisi ex acceptatione diuina, consequenter, imo maiori ratione, negant infinitum thesaurum satisfactionis eiusdem Christi. Vnde Scot. non plus valoris censet esse in operibus Christi, quam sit bonum illud, ad quod à Deo ordinarentur & acceptantur: & quia de facto non referuntur, neque acceptantur ad aliquid infinitum, inde concludit, non habere valorem infinitum: quoniam addit vltimus Medina, quam satisfactionem Christi. Peccatum enim in ratione culpæ est infinitum, quia, quod in se est, destruit Deum (agimus enim de mortali) vnde & pœna illi respondens infinita est, saltem extensione, & duratione perpetua, at vero, Christus neque pœnam perituit infinitam, aut æternam, nec aliquid operatus est, quo infinitum aliquid bonum inferret Deo.

Alij vero autores negare possunt Christo Domino infinitam satisfactionem, quia non videtur necessaria ad perfectam æqualitatem iustitiæ in nostra redemptione seruandam. Omnia enim hominum peccata finita sunt simpliciter, ergo per opera etiam finiti valoris possunt ad æqualitatem compenſari. Rursus licet peccata, quatenus contra Deum sunt infinitum, sint ipsa secundum quid infinita, tamen simpliciter eorum malitia & reatus finita sunt, poterunt ergo ad æqualitatem compenſari, licet opera

Fr. Suarez, Tom. 1.

Christi tantum secundum quid sint infinita, quia habitudinem habent ad personam infinitam, à qua speciali modo proficiuntur. Neque enim ex eo capite maior infinitas oriri posse videtur: nec vero assignari potest aliud ex quo oriatur.

Nihilominus communis, vera, & sana doctrina habet, opera Christi Domini habuisse valorem absolue, & simpliciter infinitum ad satisfaciendum, & merendum apud Deum: obiter enim coniungo meritum cum satisfactione, quia licet alias differant quia meritum dicit ordinem ad mercedem, satisfactio ad iniuriam recompensandam, illud respicit commodum eius qui meretur, hæc vero honorem, & recompensationem eius cui fit & offertur: tamen, quod ad propositum pertinet, eiusdem rationis sunt, & difficultates habent ita connexas, vt non debeant disputatione dilungi. Hæc ergo doctrina communis est antiquorum Theologorum, quos in assertionem postrema præcedentis dubitationis allegauimus. Indicatur etiam à D. Thom. infra quæst. 7. art. 11. ad 2. quæst. 46. art. 6. quæst. 48. artic. 2. quæst. 49. tota apertius & optime quodlib. 2. a. 2. & Alex. Alenf. 3. par. quæst. 17. membr. 5. art. 2. Bonau. in 3. d. 3. articulo 1. quæst. 2. & Richard. ibi articulo 1. quæst. 2. & discipuli, D. Thom. communiter Capreol. & Paludan. supra, Cajetan. hic, Ferrar. 4. contra gent. capit. 55. Sor. lib. 3. de natura & gratia capit. 6. & in 4. dist. 19. quæst. 2. artic. 2. Driedo de captiuit. & redemp. generis hum. capit. 2. idem Vega lib. 7. in Trid. capit. 8. & 9. Iacob. Bil. in scholiis ad vitam Gregor. Nazian. nu. 127. vbi dicit sanguinem Christi infinitis intervallis distare à sanguine martyrum: & idem sentit Anselm. lib. 1. cur Deus homo. cap. 14. & 19. & sumi potest ex variis locutionibus sacræ scripturæ, & sanctorum: primo enim scriptura loquitur de sanguine Christi, & pretio nostræ redemptionis, ac de re infiniti valoris. Iob. 6. *Vtinam appenderentur peccata mea, & calamitas Iob. 6. quam patior, in statera, quasi arena maris hæc grauior appareret:* quæ verba ad Christum accommodat Greg. 7. moral. cap. 2. quamuis ad literam alium habeant sensum de persona ipsius Iob, & magnitudine doloris eius comparata ad peccata eius, vt vulgata lectio præ se fert: vel ad significationem & demonstrationem afflictionis: quam exterius ostendebat, vt ex versione Septuaginta interpretum & Paraphrasi Chaldaica sumitur, & notauit Vatablus, & antea Chrysost. & alij, quos ibi referunt Eugubinius, & Petrus Comit. in Catena. Præterea facit id Psalm. 129. *Apud Dominum misericordia, & copiosa apud eum redemptio:* & 1. Corinth. 6. *Empti enim estis pretio magno:* & 1. Petr. 1. *Sed pretiosus sanguis:* & 1. Ioan. 2. *Non pro nobis autem tantum, sed etiam pro totius mundi:* Quæ locutiones, licet non expresse infinitatem asserant, indicant tamen quandam inestimabilem valorem, & sine termino. Secundo tamen præcipue hoc confirmat definitio Clemens. 6. Extravaagan. vniuersus, de pœnit. & remis. vbi expresse dicit, Christum suis meritis & satisfactionibus acquisiuisse infinitum thesaurum hominibus, quo qui vsi sunt, Dei amicitia participes sunt effecti, & ideo dicit ibidem vnam guttam sanguinis Christi fuisse sufficientem ad perfectam redemptionem nostram, propter vniõnem ad Verbum: quomodo loquitur Nazian. orati. 42. sub finem, vbi maximum miraculum passionis Christi dicit esse, quod exigua cruoris gutta orbem vniuersum instaurarunt. Hinc etiam Basil. exponens verba illa Psalm. 48. *Erater non redimit, dicit, pretium hoc superare omnem valorem:* & Ambros. præfat. in Psalm. 35. *Bonum aurum sanguinis Christi, diues ad pretium, profusus ad lauandum omne peccatum.* Tertio ab inconuenienti, quia alioqui vix, aut nulla ratione saluari potest perfecta iustitiæ æqualitas: primo, quia Christus satisfacit pro æterna pœna debita omnibus hominibus: quæ cum quodammodo infinita sit, & alterius rationis ab o-

Opera Christi sunt infiniti valoris.

D. Thom. Alenf. Bonau. Capreol. Palud. Caser. Ferrar. Sor. Vega. Dried. Iacob. Bil. Anselm.

Greg.

Clemens 6.

Nazian. Basil. Ambros.

Ratio.